

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

Türkiye’de Çerkesler: Diasporada Geleniğin Yeniden İcadı

Ayhan Kaya
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Türkiye’de Çerkesler: Diasporada Geleniğin Yeniden İcadı adlı bu çalışma, adından da anlaşılacağı üzere bir diaspora çalışmasıdır ve Çerkeslerin bilincinde “anavatan” kavramının nasıl şekillendiğini anlamayı amaçlıyor. Diasporik öznelerin, yani Çerkeslerin imgelemlerinde hayali bir anavatan mı yoksa maddi temelleri olan farklı bir anavatan mı var sorusuna yanıtlar bulunmaya çalışılırken, aynı zamanda Çerkeslerin sosyo-ekonomik yapıları, kültürleri, gelenekleri, ritüelleri, göç yolları ve kentleşme ile birlikte etno-kültürel ve dinsel kimliklerin nasıl şekillendiği sorularına da açıklık getirmeye çalışıldı. Öte yandan, kitap içinde ayrıntılarıyla anlatılacağı üzere, özellikle Norveçli antropolog Fredrik Barth ve arkadaşlarının geliştirdiği etnisite teorilerinden hareketle Çerkeslerin etkileşimde buldukları Sünni, Alevi, Kürt ve benzeri farklı sosyal gruplara bağlı olarak geliştirdikleri etno-kültürel ve dinsel kimliklerin kendi aralarında nasıl değiştiği de tespit edilmeye çalışıldı.

Düzce, Kayseri, Göksun, Uzunyayla, Reyhanlı, Hatay ve İskenderun’da gerçekleştirilen antropolojik nitelikli alan çalışmalarında ortaya çıkan sonuçlar, bir yıllık bir zaman dilimine yayılan bir literatür taraması ve DÇP’nin sağladığı birtakım bilgilerle birleştirilerek, buradan elde edilen verilerle 100 soruluk bir anket hazırlandı. Çerkeslerin yaşadıkları yerlerdeki nüfus yoğunluğu esas alınarak yapılan bu araştırma, 18 yaş üstünde bulunan yaklaşık 600 kadar Çerkes kökenli kadın ve erkek ile gerçekleştirildi, anket çalışmalarını ülkenin hemen her yanındaki özverili Çerkes gençleri yaptı.

Toplam yedi bölümden oluşan kitabın konu başlıkları şöyle:

BİRİNCİ BÖLÜM:

Geleneksel ve modern diaspora kavramları ayrıntılı bir şekilde tartışılırken Yahudi, Ermeni ve Rum diasporaları gibi geleneksel diaspora örnekleriyle Türk, Çin, Filistin ve Hint diasporaları gibi modern diaspora örnekleri arasında karşılaştırılarak, özellikle günümüzün küreselleşme süreçlerinin, hızlı ulaşım ve iletişim aygıtlarının diasporik kimliklerin oluşumuna nasıl etki ettiği konusu ayrıntılarıyla ele alınıyor.

İKİNCİ BÖLÜM

Küreselleşme süreçleriyle birlikte Göç Çalışmaları disiplininde değişen paradigmalardan betimlemesi yapılıyor ve eskiye oranla çok değişmiş olan günümüz “göçmen” kavramı, artık en azından iki coğrafya arasında, diğer bir deyişle diaspora ve anavatan arasında gidip gelebilen ve bu coğrafyada kendine ait bir alan yaratan özne olarak değerlendiriliyor.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

“Ben” ve “öteki” arasındaki ilişkinin ayrıntıları ele alınarak, Türkiye’de daima Osmanlı referansla kullanılmaktan gurur duyulan ve hep Türk kültürünü en iyi ifade eden kavramlardan biri olduğu düşünülen “hoşgörü” kavramının farklı bir değerlendirmesi yapılıyor ve Emmanuel Levinas ile Marlieu Ponty gibi görüngübilimcilere referansla ötekini tam olarak anlamının imkânsızlığı üzerinde duruluyor.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çerkeslerin 19. yüzyılın ikinci yarısında maruz kaldıkları sürgünün ayrıntıları ile Osmanlı İmparatorluğu’nda hangi kriterlere göre iskân edildikleri konusu ele alınıyor ve Çerkes kimliğinin hangi grupları ve boyları kapsadığı ve bu kimliğin zamana ve koşullara bağlı olarak günümüze kadar ne tür değişiklikler sergilediği gözden geçiriliyor.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Diasporada kimliğin dönüşüm süreçleriyle birlikte Çerkeslerin zaman içerisinde yine sosyo-ekonomik ve hukuksal koşullara bağlı olarak ne tür siyasal katılım stratejileri geliştirdiklerinin bir değerlendirmesi yapılıyor.

ALTINCI BÖLÜM

Özellikle geçtiğimiz on yılda Türkiye’nin Avrupa Birliği ile bütünleşmesinin yoğunluk kazanmasıyla birlikte azınlıkların ve Çerkeslerin kamusal alanda kendi kimlikleriyle giderek daha görünür oldukları savından hareketle, demokratikleşme sürecinin Çerkes kimliğine etkisi ele alınıyor.

YEDİNCİ BÖLÜM

2002 yılının son aylarında tüm Türkiye’de gerçekleştirilen anket çalışmasının sonuçlarının bir değerlendirmesi yapılıyor. Demografik bilgilerin yanı sıra kimlikler, gelenekler, toplumsal cinsiyet ilişkileri, maruz kalınan ayrımcılık türleri, azınlık olma hali, misafir olma hali, haklar ve ödevler, sivil toplum örgütlenmeleri, siyasal örgütlenme, anavatan ile diaspora arasında geliştirilen ulusaşırı alanın nitelikleri, geri dönüş, dinsel, dil, öteki ile ilişki biçimleri, geleneğin yeniden icadı, kır ve kent arasındaki farklılıklar gibi konular sayısal birtakım verilere dayanarak tartışılıyor.

ISBN: 978-605-399-173-1
BOYUT: 16 x 23, 180 Sayfa
Aralık 2010

DAĞITIM: PUNTO

Adres: Kurtuluş Deresi Cad. No: 47 Dolapdere 34440 Beyoğlu / İstanbul Tel: 0212 311 52
62-63 Fax: 0212 253 47 00

www.bilgiyay.com